

Speech Claude Marinower opening memoriaal

*Mein lieber Junge, heute vor drei Jahren
Bist ganz allein du in die Welt gefahren.
Noch seh ich dich am Bahnhof dort wie du
aus dem Abteil verweint und zag den braunen
Lockenkopf neigst hin zu mir und wie du bettelst:
lass mich doch bei dir!
Lass mich doch bei dir.
Laat mij toch bij jou.*

Dames en heren

Dit verlaten gevoel over haar zoon beschreef de dichtster en componiste Ilse Weber die zelf in 1944 omkwam in Auschwitz.

‘Laat mij toch bij jou’, was de grootste wens van de mensen die hier verzameld waren. Want sommige gezinnen waren al verscheurd. Sommige ouders hadden hun kind al ondergedoken achtergelaten. Sommige familieleden waren al gedeporteerd. Allemaal hoopten ze om ten minste bij elkaar kunnen te blijven.

Maar niemand had zich kunnen inbeelden wat voor verschrikking hen zou overkomen. De treinen die hier toekwamen, met hun dampende stoom en sissend geluid, brachten tussen 1942-1944 25.484 joden en 352 zigeuners vanuit Dossin in 28 opeenvolgende transporten weg. In de kampen werden mannen en vrouwen van elkaar gescheiden.

‘Laat mij toch bij jou.’

Amper 5% van de gedeporteerden keerde levend terug. Deze cijfers zijn, dames en heren, geen eenvoudige statistieken. Voor velen onder ons immers betekenen deze koele cijfers na 75 jaar nog steeds wezens die ons ontrukkt werden.

Kazerne Dossin was voor duizenden het begin van hun laatste reis. Laat het niet hun einde zijn.

Na de oorlog werden nieuwe generaties geboren. De achterkleinkinderen van de Shoah groeten nu op. Tegen de eerste naoorlogse generatie, de zogeheten ‘Zonen en Dochters van de deportatie’, zei

Nobelprijswinnaar Elie Wiesel, die zelf op 15 jarige leeftijd met heel zijn familie weggevoerd werd en in een concentratiekamp terecht kwam: 'Jullie maken deel uit van een uitzonderlijke generatie, belast met een bijzondere opdracht. Luister naar hetgeen de rechtstreekse getuigen te vertellen hebben. Bewaar hun getuigenissen en geef ze door aan de volgende generaties.'

Wat hield die laatste getuigen, die zo geleden hadden, onder meer recht?

Het was de plicht die zij tegenover vrienden en familieleden, ongelukkige lot- en geloofsgenoten hadden. Tegenover hen die vergast en verbrand werden. De plicht om de herinnering levend te houden. Om de strijd te voeren en voortdurend opnieuw de strijd op te nemen voor de overleving van de herinnering.

Het is in die geest dat de Joodse gemeenschap lang heeft aangedrongen om van Kazerne Dossin een plek van herinnering te maken. Alleen dankzij de tomeloze inzet van velen heeft men dit kunnen waarmaken. Slechts op het nippertje kon vermeden worden dat de gehele voormalige Kazerne Dossin opgenomen werd in een vastgoedproject....

Ik wil in het bijzonder daarbij Nathan Ridder Ramet vermelden, de eerste voorzitter van het Joods Museum voor Deportatie en Verzet, dat in 1995 werd opgericht.

De oprichting van een memoriaal-museum was iets wat de overlevenden en wij als jongere generatie, aan de slachtoffers verschuldigd waren.

'Verschuldigd', alsof de Joodse gemeenschap maar iets van schuld trof. En toch is het een gevoel dat blijft sluimeren door de onmacht, door de woede dat zo iets onrechtvaardigs heeft kunnen plaatsvinden.

Que des etres humains uniquement a cause de leur origine, parce qu'ils avaient une mere juive, imaginez vous le crime, - chacun d'entre nous a une mere - ont ete embarques, sans aucune pitie sur un transport pour etre assassines, en deans les quelques heures de leur arrivee a Auschwitz pour la majeure partie, est indescriptible.

Cela rappelle une vieille priere juive ecrite a l'origine en arameen, recitee dans les prieres journalieres' et qui refait surface chaque fois que l'on entreprend une tentative d'expliquer 'de parler de la Shoah' ou d'essayer de comprendre ce qui s'est passe, la plus horrible, de catastrophe dont le peuple juif ait jamais ete victime

Cette priere contient les passages suivants:

Si tous les paradis, etaient faits de parchemin, tous les arbres des plumes, les mers de l'encre et tous les habitants de la terre des scribes qui ecriraient jour et nuit, ils ne seraient pas capables de decire la souffrance subie lors de la Shoah

Om dit nooit meer te laten gebeuren door de wereld te tonen en te vertellen welk onrecht onschuldigen is aangedaan.

Het is dit wat ons allen dreef en de Joodse gemeenschap opnieuw verzameld heeft in en rond Kazerne Dossin. Maar deze keer met een missie om niet alleen een memoriaal, maar ook een nieuw museum op te richten. Met 30.000 bezoekers per jaar had het Joods Museum voor Deportatie en Verzet behoefte aan uitbreiding. In 2001 ontstonden de plannen voor een nieuw en groter museum. 11 jaar later, op 4 september 2012 opende het vernieuwde memoriaal en in november van datzelfde jaar het museum aan de overkant.

Er was bij de inhuldiging van het vernieuwde memoriaal voorbehoud over de inrichting ervan. Men vond dat de nesjomme, de ziel, verdwenen was.

Volgens Aristoteles bestaat de menselijke ziel, de 'anima', uit gevoel en beweging. Een bezoek aan het memoriaal zou niemand onberoerd mogen laten. Want in ontroering zit innerlijke beweging. En die is nodig om bij bezoekers vragen te doen oproepen over hoe deze bladzijde van de geschiedenis zo zwart is kunnen kleuren. Wat het criminaliseren en dehumaniseren van bevolkingsgroepen teweeg kan brengen. Om te waarschuwen voor haat, hoe subtiel zij ook in het woordgebruik kan verborgen liggen.

Om het memoriaal weer meer bezieling te geven, werd beslist om deze opnieuw in te richten. Dit is alleen mogelijk geworden dankzij de inzet van, weerom, bijzondere mensen. Zoals.....

C'est grâce au dévouement de personnes comme Georges Ingber que Kazerne Dossin réussit tous les jours à transmettre son histoire à des milliers de personnes, jeunes et vieux, femmes et hommes, victimes ou non, afin que cette tragédie ne soit jamais oubliée.

Georges a toujours eu un intérêt pour l'histoire de la Shoah et fut approché en 2000 par Nathan Ramet. L'expertise de Georges et son engagement sans failles aucune pour ce projet sociétal et éducatif ont été d'une valeur inestimable pour notre organisation.

Georges a tenu à m'informer de l'avancement des travaux et des problèmes encore pendant autour de la rénovation du Mémorial de la Caserne Dossin projet qu'il portait à bout de bras et pour lequel rien ne se faisait sans son droit de regard' sans son assentiment' jusqu'au derniers jours de sa vie ou, il me téléphonait avec ses dernières forces afin de s'assurer que toutes les informations A propos du projet avaient bien été communiquées et bien comprises.

La rénovation du Mémorial était, pour nous, un projet qui ne pouvait que réussir étant donné que Georges s'en occupait.

Il aurait été si fier en a raison. Quelle immense tristesse qu'il n'ait pu prendre connaissance du résultat de ses efforts.

Het memoriaal eer aandoen, is belangrijk voor de Joodse gemeenschap. Omdat dit de plaats is waar onze vaders en moeders, grootouders, tantes en nonkels, en andere verwanten hun laatste periode dicht bij wat hun huis was geweest hebben doorgebracht. Het is de laatste plek voor ze werden

weggevoerd om te verdwijnen, zonder een spoor achter te laten. Het is hun laatste tastbare plek dichtbij huis. Een herinnering aan hun bestaan.

Maar herinnering alleen is niet genoeg.

89% van de Europese Joden ervoer de afgelopen 5 jaar een toename van antisemitisme in het thuisland. Een derde van de Europese Joden kreeg in een jaar tijd te maken met antisemitisme. Sommigen worden fysiek aangevallen omdat ze Joods zijn.

Is antisemitisme 'terug?', vroeg een Nederlandse krant aan de Franse politicoloog Nonna Mayer. 'Het antisemitisme is nooit weggeweest', antwoordde zij. Rond het jaar 2000, de periode waarin het plan van een nieuw museum Kazerne Dossin ontstond, was er een explosie aan antisemitische daden. Nu, twintig jaar later, staan het Joods Museum voor Deportatie en Verzet en Kazerne Dossin nog steeds voor dezelfde taak om de gevaren van antisemitisme onder de aandacht te brengen. De druk neemt toe.

Uitingen van antisemitisme mogen we daarbij niet zomaar laten passeren. Justitie moet bestraffen, politici en burgers moeten actief reageren en zich ertegen uitspreken. Want antisemitisme is vaak een verdoken spook dat vele vermommingen aanneemt. Zoals carnavalswagens met kwalijke stereotypen. In de krant van gisteren, las ik een bericht dat het volgende maand weer prijs zal zijn in Aalst, maar heeft iemand daar ooit werkelijk aan getwijfeld.

Zogezegd onschuldig, maar de karikatuur van de gevaarlijke Jood wordt daarmee al eeuwen verdergezet. Tijdens de Holocaust kwam dat beeld tot uitbarsting en leidde het tot een genocide, op een schaal en onder omstandigheden, die tot op de dag van vandaag ongezien in de geschiedenis is en om die reden om een bijzondere benadering vraagt.

Beste aanwezigen,

Dames en heren,

De opening van het vernieuwde memoriaal betekent een nieuw hoofdstuk voor deze historische site die ons allemaal nauw aan het hart ligt.

Ik wil iedereen die zich ingezet heeft, hiervoor in het bijzonder de medewerkers van KD en alle sponsors. In het bijzonder de scenograaf Antoine Goldschmidt.

Dames en heren

Winston Churchill zei na het nazibombardement op het Paleis van Westminster in 1943: *'We shape our buildings and afterwards our buildings shape us.'*

We hebben het memoriaal opnieuw ingericht, zodat die herinrichting mee kan zorgen voor wat we de slachtoffers verplicht zijn. Onze opdracht is de overlevering van de Shoah levend houden, voor de huidige en de toekomstige generaties. We tonen welk vreselijk lot het Joodse volk heeft moeten

ondergaan en we doen dat op een manier die ons, als nakomelingen, het beste lijkt. Men heeft levens van ons afgenomen, maar de herinnering geven wij niet meer af/laten we niet meer los.

Al laat de Holocaust ook zien dat strijd tegen antisemitisme, een gedeelde strijd is die Joden- en niet-Joden samen moeten voeren. Want onverdraagzaamheid bedreigt ieders vrijheid.

Net op dezelfde manier als onbaatzuchtige niet Joden tijdens WO II, op gevaar van hun eigen leven, en dat van hun familieleden, beslisten op te staan en te helpen. Hulp was in die verschrikkelijke tijden van de bezetting een opperste vorm van vriendschap. Velen, zeer velen werden gered.

Het bestuur van Kazerne Dossin is vastbesloten om de komende jaren eendrachtig vorm te blijven geven aan haar opdracht, aan haar missie zowel op het vlak van de herinnering en studie van de Holocaust, als op het vlak van de mensenrechten.

Niets uitgesloten!

Laat daar, Dames en Heren, geen enkele twijfel over bestaan

26 januari 2020